

הלכות עירובין פרק ה

פרק ה

שיתופי מבואות ומדינות

שותפים

א.

אנשי מבוי שהיה ביניהן שיתוף במאכל אחד לענין סחורה, כגון שקנו יין בשותפות או שמן או דבש וכיוצא בהן - אינן צריכין שיתוף אחר לענין שבת, אלא סומכין על שיתוף של סחורה. והוא שיהיה המין שהן שותפין בו מין אחד, ובכלי אחד. אבל אם היה אחד מהן שותף לזה ביין ולאחר בשמן, או שהיה הכל יין והיה בשני כלים - הרי אלו צריכין להשתתף לענין שבת:

ב.

אחד מבני מבוי שביקש מחבירו יין או שמן קודם השבת, ולא נתן לו - בטל השיתוף, שהרי גילה דעתו שאינן כולן כשותפין שאין מקפידין זה על זה. ואחד מבני המבוי שרגיל להשתתף עם בני המבוי ולא נשתתף - בני מבוי נכנסין לתוך ביתו ונוטלין ממנו שיתוף בעל כרחו. ואחד מבני המבוי שאינו רוצה להשתתף כלל עם בני המבוי - כופין אותו להשתתף עמהן:

אחד מבני מבוי שהיה לו אוצר של יין או שמן וכיוצא בהן - הרי זה מזכה ממנו מעט לכל בני המבוי להשתתף בו, ומערב בו עליהן.
ואף על פי שלא הפרישו ולא ייחדו, אלא הרי הוא מעורב באוצר - הרי זה שיתוף:

זיכוי וחובה בשיתוף מבוי

חצר פתוחה לב' מבואות

ד.

חצר שיש לה שני פתחים פתוחין לשני מבואות. אם נשתתפה עם אחד מהן בלבד - נאסרה במבוי השני, ואינה מוציאה ומכניסה בו.
לפיכך אם זיכה אחד בשיתוף לכל בני המבוי ושיתף עליהם - צריך להודיע לאנשי חצר זו, שאינן משתתפין אלא מדעתן, שאינה זכות להם, שמא במבוי השני רוצין להשתתף, לא בזה:

ה.

אשתו של אדם מערבת לו שלא מדעתו, והוא שלא יאסור על שכיניו, אבל אם אוסר - אינה מערבת עליו ולא משתתפת עליו אלא מדעתו.
כיצד אוסר? כגון שאמר, "איני מערב עמכם", או "איני משתתף עמכם":

ו.

נשתתפו אנשי חצר זו עם אחד משני המבואות.
אם במין אחד נשתתפו, אפילו כלה אותו המין - הרי זה עושה שיתוף אחר ומזכה להן, ואינו צריך להודיעם פעם שניה.

ואם בשני מינין נשתתפו,

ונתמעט האוכל - מוסיף ומזכה ואינו צריך להודיע,

ואם כלו - מזכה להם וצריך להודיעם.

נתוספו שכנים בחצר זו - מזכה להם וצריך להודיעם:

ז.

נשתתפה חצר זו עם בני מבוי זה מפתח זה, ועם בני המבוי השני מן הפתח האחר - מותרת עם שניהם והם מותרין עמה, ושני המבואות אסורין זה עם זה.

לא עירבה עם אחד מהן - אוסרת על שניהן:

ח.

היתה חצר זו רגילה בפתח אחד, והפתח השני אינה רגילה בו - זה שרגילה בו אוסר, ושאינה רגילה בו אינו אוסר. עירבה עם מבוי שאינה רגילה בו - הותר המבוי האחר לעצמו, ואינו צריך לערב עמה:

ט.

עירבו בני המבוי שהיא רגילה בו לעצמן, והיא לא עירבה עמו ולא עם בני המבוי האחר שאינה רגילה בו, וגם לא עירבו בני המבוי שאינה רגילה בו - דוחין אותה אצל זה המבוי שאינה רגילה בו, מפני שלא עירב, הואיל והיא לא עירבה והוא לא עירב דוחין אותה אצלו, כדי שלא תאסור על מבוי זה שעירב לעצמו:

חצר שיש לה פתח למבוי, ופתח אחר לבקעה או לקרפף יתר מבית סאתים - הואיל ואסור לטלטל מחצר לאותו הקרפף, אינו סומך אלא על פתח של מבוי, לפיכך אוסר על בני המבוי עד שישתתף עמהן.

אבל אם היה הקרפף בית סאתים או פחות - אינו אוסר על בני המבוי, שעל הפתח המיוחד לו סומך, הואיל ומותר לטלטל בכל הקרפף:

יא.

אחד מבני מבוי שהלך לשבות במבוי אחר - אינו אוסר עליהן. וכן, אחד מבני מבוי שבנה מצבה רחבה ארבעה טפחים על פתחו - אינו אוסר עליהן, שהרי הפריש עצמו מהן וחלק רשותו:

יב.

אנשי מבוי שנשתתפו מקצתן ושכחו מקצתן ולא נשתתפו - מבטלין רשותן לאלו שנשתתפו, ודינם לענין ביטול רשות כדין אנשי חצר ששכח אחד מהן או שנים ולא עירבו.

וכבר אמרנו שכל אדם עם אנשי ביתו הסומכין על שולחנו כאיש אחד הן חשובין, בין לעירובי חצירות בין לשיתופי מבואות:

יג.

מבוי שעירבו כל חצירות שבו כל חצר וחצר בפני עצמה, ואחר כך נשתתפו כולן במבוי, שכח אחד מבני חצר ולא עירב עם בני חצירו - לא הפסיד כלום, שהרי כולן נשתתפו ועל השיתוף סומכין, ולא הצריכו לערב בחצירות עם השיתוף אלא שלא לשכח התינוקות, והרי עירבו בחצירות.

אבל אם שכח אחד מבני מבוי ולא נשתתף - אסורין במבוי, ומותרין בני כל חצר לטלטל בחצירן, שהמבוי לחצירות כחצר לבתים:

נשתתפו במבוי, ושכחו כולן לערב בחצירות - אם אין מקפידין על פרוסתן - סומכין על השיתוף בשבת הראשונה בלבד. ואין מתירין להן דבר זה אלא מדוחק:

מבוי שלא נשתתפו בו,

אם עירבו חצירות עם הבתים - אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות, ככרמלית. מאחר שעירבו חצירות עם הבתים, נעשה המבוי כאילו אין פתוח לו אלא בתים בלבד בלא חצירות, ולפיכך אין מטלטלין בכולו. ואם לא עירבו אנשי החצירות - מטלטלין בכולו כלים ששבתו בתוכו, כחצר שלא עירבו בה:

גוי וצדוקי במבוי

גוי או צדוקי השרוי בחצר שבמבוי, דינו עם בני המבוי כדינו עם בני החצר, ששוכרין מן הגוי או מאחד מבעלי ביתו רשותו שבמבוי, או מבטל להן הצדוקי.

ואם היה במבוי גוי וישראל אחד - אינו צריך שיתוף.

ודין ישראל אחד ודין רבים שהן סומכין על שולחן אחד - דין אחד הוא:

גוי שהיה דר במבוי - אם יש לו בחצירו פתח אחד לבקעה, אינו אוסר על בני המבוי, ואפילו היה פתח קטן ארבעה על ארבעה. ואף על פי שמוציא גמלים וקרנות דרך הפתח שבמבוי, אינו אוסר עליהן, שאין דעתו אלא על פתח המיוחד לו שהוא לבקעה.

וכן אם היה פתח לקרפף שהוא יתר על בית סאתים - הרי זה כפתוח לבקעה, ואינו אוסר עליהן.

היה בית סאתים או פחות - אינו סומך עליו, ואוסר עליהן עד שישכרו ממנו:

יח.

מבוי שצידו אחד גויים וצידו אחד ישראלים, והיו חלונות פתוחות מחצר לחצר של ישראל, ועירבו כולן דרך חלונות, אף על פי שנעשו כאנשי בית אחד ומותרין להוציא ולהכניס דרך חלונות - הרי אלו אסורין להשתמש במבוי דרך פתחים עד שישכרו מן הגויים, שאין רבים נעשים כיחיד במקום גוי:

שיתוף במדינה

יט.

כיצד משתתפין במדינה?

כל חצר וחצר מערבת לעצמה, שלא לשכח התינוקות,

ואחר כך משתתפין כל אנשי המדינה כדרך שמשותפין במבוי.

ואם היתה המדינה קנין ליחיד, אפילו נעשית של רבים - משותפין כולן שיתוף אחד, ויטלטלו בכל המדינה.

וכן, אם היתה של רבים, ויש לה פתח אחד - משותפין כולן שיתוף אחד:

כ.

אבל אם היתה של רבים, ויש לה שני פתחים שהעם נכנסין בזה ויוצאין בזה, אפילו נעשית של יחיד - אין מערבין את כולה, אלא מניחין ממנה מקום אחד, אפילו בית אחד בחצר אחת, ומשתתפין השאר, ויהיו אלו המשותפין

כולן מותרין בכל המדינה חוץ מאותו מקום ששיירו, ויהיו אותן הנשארין מותרין במקומן בשיתוף שעושין לעצמן אם היו המשוארין רבים, ואסורין לטלטל בשאר כל המדינה:

כא.

ודבר זה משום היכר הוא, כדי שידעו שהעירוב התיר להן לטלטל במדינה זו שרבים בוקעין בה, שהרי המקום שנשאר ולא נשתתף עמהן אין מטלטלין בו, אלא אלו לעצמן ואלו לעצמן:

כב.

מדינה של רבים שיש לה פתח אחד, וסולם במקום אחד - מערבין את כולה ואינה צריכה שיור, שאין הסולם שבחומה חשוב כפתח. בתים שמניחין אותן שיור, אף על פי שאינן פתוחין לעיר, אלא אחוריהן לעיר ופניהן לחוץ, עושין אותן שיור, ומערבין את השאר:

כג.

המזכה בשיתוף לבני המדינה, אם עירבו כולן עירוב אחד, אינו צריך להודיען, שזכות היא להן. ודין מי ששכח ולא נשתתף עם בני המדינה, או מי שהלך לשבות בעיר אחרת, או גוי שהיה עמהן במדינה - דין הכל כדינם בחצר שבמבוי:

כד.

מדינה שנשתתפו כל יושביה חוץ ממבוי אחד - הרי זה אוסר על כולן. ואם בנו מצבה על פתח המבוי - אינו אוסר עליהן.

לפיכך אין מערבין מדינה לחציין, אלא או כולה, או מבוי מבוי, ובונה כל
מבוי מצבה על פתחו אם רצה לחלוק רשותו מהן, כדי שלא יאסור על שאר
המבואות:

עירובי תחומין